

7 искри за запалване на нова ИКОНОМИКА

**Трансформационни идеи за
икономика, поддържаща живота в
границите на Земята**

Март 2022

Съдържание

• Въведение	1
• Идея 1: Икономика в границите на Земята	3
• Идея 2: Истински демократична икономика с широко участие	4
• Идея 3: Обществено бъдеще	6
• Идея 4: Преосмисляне на работата	8
• Идея 5: Ролята на предприятията	10
• Идея 6: Търговия, солидарност и международни отношения	11
• Идея 7: Ценности, които искаме в една нова икономика и общество	13
• Списък на групите членове и на финансиращите организации и други благодарности	14

Въведение

Заедно с нашата европейска мрежа от организации в 32 държави, Приятели на Земята-Европа разработихме **7 идеи за трансформация на икономиката на Европа**. Представяме ви някои от нашите основни виждания и приоритети. Надяваме се, че те ще вдъхновят действия за цялостна промяна на сегашната доминираща, основана на растежа, капиталистическа, неолиберална икономика. Считаме, че тя е в основата на унищожаването на нашата обща планета и на хората и ще се борим да разарушим структурите на властта, които я поддържат и задвижват. Надяваме се, че нашата визия ще стимулира колективни действия за препроектиране на икономиката, така че тя да служи за благосъстоянието на всички хора и Земята. Всяка от представените идеи не е трансформираща сама по себе си – всички те са взаимозависими. Трансформиращата промяна на нашата икономическа система идва от прилагането на тези идеи, а и отвъд тях, заедно.

Нашата визия е за европейското равнище и е написана от европейска гледна точка. Въпреки че много от идеите могат да бъдат приложени в световен мащаб, ние се стремим да се учим от съюзниците си от Глобалния Юг, за да интегрираме истинска перспектива за справедливост точно там.

Какво е "икономика"? В най-основния си вид, "икономиката" е съвкупност от производство и потребление, за чиито цели природните ресурси биват превръщани в стоки и услуги. Те варират от вода от чешмата до електричество, от пътища до обезщетения за безработица, от подстригване до храна.

Вредният възглед, че икономиката е отделена от природата и хората: няма нищо грешно в основната функция на икономиката, описана по-горе, но това, в което се е превърнала в практиката, политиката и културата е проблематично и причинява екологични и социални разрушения. Икономиката се разглежда като отделна сфера от обществото и Природата, като се пренебрегва фактът, че икономиката е "вградена" в Природата и следователно зависи от нашата обща планета, която осигурява ресурси и поглъща замърсители, също и че икономиката се крепи, служи или поне въздейства на хората.

Възходът на неолиберализма: значението на неолиберализма започва да се ускорява в края на 40-те години на XXв., водено главно от европейски мъже, бели, либерални и капиталистически икономисти и интелектуалци, обединени от убеждението си, че индивидуалната свобода е застрашена от колективистичните тенденции. Те налагат своите идеи и от 70-те години на XXв. постепенно международните организации и правителства поемат по пътя на неолиберализма. Сега доминиращата европейска и световната икономическа идеология и практика е неолибералната пазарна икономика.

Неолиберализмът – пламенно про-капиталистическа икономическа идеология: неолиберализмът включва политически, икономически и социални договорености, които наблягат на пазарните отношения и индивидуалната отговорност, на приватизация на публичната сфера, липса на значимо демократично участие, дерегулация на корпоративния сектор, намаляване на данъците върху доходите и корпоративните данъци и съкращаване на публичните разходи. Тази идеология насърчава частната печалба и "ефективността" преди всичко останало. Всичко това погрешно се основава на схващането, че се създават ползи, които се "просмукват" надолу по веригата и облагодетелстват всички. Доказано обаче, тя работи на основата на неравенство и следователно създава и възпроизвежда потисничество (включително патриархат, расизъм, класа, неокOLONIALIZъм, хетеронормативност) от тези, които притежават икономическа власт. Тя има за цел да комодифицира и монетизира колкото е възможно повече – включително Природата, отношенията между хората, както и между хората и техните територии на обитание, и не на последно място работата и телата на жените.

Икономическият растеж в основата на неолибералната, капиталистическа система: стремежът към постоянно разширяване и интензификация на икономическата сфера. Това е видно от факта, че основният показател за измерване на благосъстоянието на една държава е недалновидният и редукутивен брутен вътрешен продукт (БВП). Икономическият растеж се е превърнал и в ментална логика в индустри-

алните общества – императивът на растежа битува като постоянно и неутoliko желание за подобрене: "растежът е прогрес".

Експлоатация на ресурсите, хората и Природата: с манията на европейските икономики за повече печалба, повече добив, повече производство, повече потребление, а оттам и повече отпадъци – се появява чисто неустойчивият мащаб на извличане на ресурси, накърняващ Природата и тласкащ ни отвъд ресурсните граници на планетата. Европейските икономики са изградени до голяма степен чрез колонизиране на Глобалния Юг, чрез добив и изчерпване на ресурсите и присвояване на човешките тела и труд. Тези експлоататорски и несправедливи исторически събития продължават развитието си и до ден днешен чрез неоколониализма.

Доминиращата икономическа система се проваля в изпълнението на задълженията си спрямо хората и Планетата, НО икономиката е проектирана с умисъл и ние сме способни да я препроектираме, влагайки различен смисъл в нея! Трябва изцяло да трансформираме настоящата икономическа система, да демонтираме структурите на властта, които я поддържат и управляват, и трябва да действаме колективно, за да създадем икономика, чиято цел е едновременно:

- **да задоволява основните нужди и да осигурява достоен живот за всички.** Основните човешки нужди са малко, и могат да бъдат класифицирани, дори ако икономиката постоянно се опитва да ги смесва с желанията, които са безкрайни и ненаситни. Нуждите включват физически - хранене, здраве, подслон – и нефизически – например сигурност, привързаност, разбиране, участие и свързаност, почивка, идентичност, свобода;
- **да останем в рамките на екологичните ограничения:** спешно се нуждаем от абсолютно смаляване на потреблението и от много по-голямо глобално равенство в използването на природните ресурси, като най-големите редукции трябва да бъдат постигнати от най-богатите държави-консуматори в света, включително Европа.

Идеологически да се откажем от идеята, че по-голямото и по-бързото винаги е по-добро: да оспорим предполагаемата неизбежност и фанатичното желание за икономически растеж и увеличаване на материалното и дори нематериалното богатство. Основни стоки и услуги вече не трябва да бъдат стоки, а права извън пазарната логика, достъпни за всички.

Европейската икономика трябва да бъде подложена на общ дерастеш: общият обем и темп на европейската икономика трябва да става все по-малък и по-бавен. Дерастежът означава свиване на секторите на икономическа дейност, които са екологично разрушителни и не носят почти никаква социална полза, като например военния сектор, аерокосмическият сектор, бързата мода или опаковките за еднократна употреба. Въпреки това искаме да запазим или развием сектори, които задоволяват основните нужди и благосъстоянието на всички, като например санирането на сгради, възобновяемите енергийни източници, опаковките за многократна употреба, велосипедната инфраструктура, дейности с широко участие, като например обществени театрални постановки, агроекологични хранителни мрежи.

Идея 1: Икономика в рамките на земните граници

Нашата визия е за икономика, която поддържа живота в ресурсните граници на планетата – край на свръхексплоатацията на ресурсите и потребление, надхвърлящо капацитета на Земята да се възстановява. Съвсем различен начин на производство, потребление и взаимоотношения с природата.

В рамките на ограниченията: Европа е отговорна за непропорционално голяма част от изчерпването на общите природни ресурси, както и за огромни екологични и социални щети по целия свят. Нуждаем се от смаляване на абсолютното потребление – производството и консумацията на стоки и услуги трябва да бъде: в рамките на запасите от невъзобновяеми ресурси, в рамките на регенеративните възможности на "възобновяемите" природни ресурси и в рамките на асимилационния капацитет на природните поглъщатели.

Справедливо бъдеще след екстрактивизма: това изисква пълна трансформация към наистина достатъчна, справедлива и кръгова икономика. Използването на ресурсите трябва да носи еднаква полза на всички. Козметични промени в настоящата система, цифровизация, зелени технологични иновации, намалена връзка между емисиите и икономическия растеж няма да свършат работа.

Връщане към местното: местното подsigуряване на нуждите на всички, трябва да се превърне в новата логика, около която да се структурира икономиката. Основните жизнени потребности трябва да се произвеждат и осигуряват на местно ниво, доколкото това е възможно. Това означава да се възстановят промишлените и селскостопанските мощности, които са били изнесени навън, а териториалното производство да бъде по-малко специализирано и по-разнообразно.

Ограничаване на социалните и екологичните въздействия: всяко превръщане на природните ресурси в стоки и услуги, както и краят на техния живот, оказва значително въздействие върху нашата обща планета, върху хората и другите видове. Най-устойчивите и най-малко оказващи негативно влияние начини за добив, създаване, обработка, проектиране, производство, транспортиране, рециклиране и други, трябва да станат норма. Това означава да работим с природата, а не срещу нея, да създадем силни и обвързващи закони, регулиращи цялата верига на производство и гарантиращи, че виновните лица (компании, правителства) ще бъдат държани отговорни, ако законите не се спазват или се причиняват вреди.

Ресурсен суверенитет: общностите, които са най-пряко засегнати от добива на ресурси и познават местните екосистеми, следва да бъдат тези, които разполагат с правото да вземат ключови решения.

Идея 2: Истински демократична икономика на участието

Новата икономика не е само въпрос на това да се вмесим в ресурсните органичения на Земята и да произвеждаме и консумираме по-малко, тя е по-широк и амбициозен проект за пренасочване на икономическата сфера под обществен контрол и гарантиране, че всички граждани разполагат с власт при вземането на решения в рамките на справедлив и равноправен процес.

Ре-политизиране на икономиката, де-иконимизиране на политиката: налага се да ре-политизираме икономиката, т.е. да превърнем икономиката в средство за постигане на демократично зададени цели, а не да бъде самоцел. Съответно трябва и да де-иконимизираме политиката, така че определението ни за "добър

живот за всички" да е резултат от съзнателен демократичен компромис между различните виждания, споделяни в общността, а не да се възплава в абстрактни количествени показатели като брутният вътрешен продукт (БВП). Обхватът на "приемливите" политически идеи трябва да се разшири отвъд сегашното широко схващане, че няма алтернатива на неолибералната икономика, основана на растежа, капитализма и пазара. Крайно време е да чуем гласовете на тези отвъд политическия елит и водещите медии.

Демократични институции, подходящи за новата икономика: необходимо е огромно разширяване на общественото самоуправление, което да се развива отдолу нагоре и да бъде организирано около принципите на справедливостта и равнопоставеността, където всички граждани имат ефективен шанс да участват във всички области на политическия живот. За целта трябва да бъдат преодоляни пречките пред участието на всички, като време и ресурси, език, способност и увереност за публично говорене, грамотност и т.н. Централно място в намирането на решения и гласуването им следва да заемат традиционните знания и опитът на най-засегнатите слоеве на обществото; пряката демокрация и демокрацията на участието с много по-чести, редовни и конкретни консултации с гражданите; различните форми на представителство, както и локализацията и принципът на субсидиарност, при който решенията за политиките се вземат на най-близкото до гражданите институционално ниво – общинско или регионално.

По-дълбока и по-силна демокрация – как?: пряката демокрация и демокрацията на участието могат да приемат различни форми в различните нива на вземане на решения – от местно до глобално. Някои примери са:

- областни съвети;
- работнически асамблеи;
- общински и народни събрания;
- бюджетиране с прякото участие на гражданите;
- граждански събрания;
- референдуми или закони, инициирани от гражданите.

Преразглеждане на представителната демокрация: включително забрана за финансиране на политическите партии от корпоративния сектор, регулиране на лобирането, така че политиката да се провежда изцяло в обществен интерес, защита на демократичните институции и вземането на решения чрез корпоративна намеса, мерки за гарантиране на независимостта и плурализма на медиите.

Големият бизнес, в частност индустрията за изкопаеми горива, има огромно влияние върху настоящите процеси на вземане на решения на всички равнища на управление. По време на COP26 в Глазгоу през 2021 г. компаниите за изкопаеми горива наводних мястото на събитието с повече лобисти, отколкото която и да е делегация на отделна държава и надвишиха броя на официалните представители на коренните населения две към едно¹. Всяка надежда за истински демократична система започва с ограничаване на неправомерното влияние на частните интереси върху политическата сфера.

1 <https://corporateeurope.org/en/2021/11/hundreds-fossil-fuel-lobbyists-flooding-cop26-climate-talks>

Идея 3: Обществено бъдеще

Нашата визия е за икономика, която задоволява основните нужди на всички чрез услуги и инфраструктура, които са публична собственост и се управляват в общ интерес и без мотиви за растеж и печалба.

“Обществено бъдеще”: новата приватизация във всичките ѝ форми, както и предметяването на Природата, трябва да спрат, а сферата на частната собственост трябва да се свие, като услугите отново преминат в обществени ръце. Публичната или обща собственост може да осигури равностойни и дори по-добри услуги от приватизираните по отношение на разходите, качеството и достъпността, без да се жертва социалната мисия. Решенията, ръководени и осъществявани от самото общество, са водещи в решаването на екологичната криза, докато пазарните и частните решения действат в обратна посока.

Универсални основни услуги (Universal Basic services – UBS): безплатно публично предоставяне на инфраструктури и услуги в области като водоснабдяване, отпадъци, образование, здравеопазване, жилищно настаняване и транспорт, е най-ефективният начин за подsigуряване на основните нужди и имплементирането на социална справедливост. Те са също така мощен инструмент за преразпределение на богатството и намаляване на неравенството и бедността. От това ще се възползват най-вече хората с ниски доходи, маргинализираните лица и групи и жените.

Ренационализация и ремуниципализация: това е процес в подем из Европа – държавата или местните публични органи на властта си възвръщат собствеността, правото да оперират, управляват и предоставят обществени услуги, които са били приватизирани. Това дава възможност за възстановяване на контрола върху местната икономика и ресурси, което е неразделна част от осъществяването на плана за справедлив екологичен преход.

Колективно управление и общите блага: държавната собственост не е пределът на възможностите, общественото включва общите блага също – трябва да възстановим и развием форми на собственост, които не са нито публични, нито частни, за да управляваме жизненоважни ресурси и да организираме адекватно разпределението им. “Общи блага” се отнася до дизайна на организация или собственост, в която обикновено самоуправляващи се колективи споделят ресурси или средства за производство (земя, инструменти, знания), за да задоволят основните си нужди по кооперативен и демократичен начин, достъпен за всички членове.

Възстановяването на собствеността е възможно в почти всяка област: в цяла Европа гражданите и работниците вече се самоорганизируют чрез органични хранителни кооперативи, обществени градски градини, жилищни кооперативи, взаимно притежавани детски градини, и т.н.

Възобновяеми енергийни източници, притежавани от общността: градовете, гражданите, общностите и кооперациите са в авангарда на европейския енергиен преход и вече се възползват от управлението на собствени енергийни ресурси в цяла Европа. Поставянето на хората в центъра на схемите за възобновяеми енергийни източници е най-добрият начин да осъществим необходимия преход без изкопаеми горива¹.

1 <https://friendsoftheearth.eu/climate-justice-and-energy/community-renewable-energy/>

Парите и икономическата демокрация – двете страни на една и съща монета: частните банки имат значителна власт – те контролират създаването на пари и чрез заемите, които предоставят на физически лица и предприятия, те определят кои проекти могат да се финансират и развиват. Прилагайки краткосрочен подход, те са склонни да дават на най-печелившите и по-малко устойчиви проекти. В една нова икономика парите могат да се управляват като публичен, суверенен или общ ресурс, вместо да се емитират като дълг и с лихва. Това би довело до демократично управлявани и демократично контролирани институции, които да имат право да създават пари и да отпускат безлихвени средства за проекти, които насърчават устойчивостта и благосъстоянието. В допълнение, местните валути, притежавани от общността, имат огромен неизползван потенциал да подпомогнат изграждането на устойчиви и (ре)локализирани икономики.

Не е панацея: публичната собственост и общите блага са само един от аспектите на необходимата трансформация: не е достатъчно комуналните услуги и ресурсите да са публична собственост, а трябва също така да се управляват общо, да включват висока степен на демократичен контрол и участие и да изключват мотива за растеж и за печалба.

Идея 4: Преосмисляне на работата

Преосмисляне на работата – нейната централна роля в обществото, определенията, обхвата и стойността на различните видове труд – една нова икономика дава възможност да си представим едно общество, освободено от наемния труд.

Работата като морална ценност, социален императив: докато работата за мнозина е голям източник на благосъстояние, работата в нашите капиталистически икономики, ориентирани към растеж, също така оставя милиони хора в бедност и създава много индивидуални и колективни проблеми. Капитализмът с крайна му цел да извлече все по-голяма печалба, е структурно организиран около недостатъчно използване (безработни хора), неправилно използване (недобре разпределена работна сила) и прекомерно използване (дълги часове, работа под голямо напрежение) на човешкия труд. Придобивките от повишаването на производителността са се насочили към капитала (повече печалба, материално потребление), а не към труда (под формата на повече свободно от работа време).

Общество, освободено от наеман труд

По-широко определение и стойност на "труда": трябва да разширим определенията, да признаем стойността, да насърчим и равноправно споделяме по-голямо разнообразие от типове работа (много от които се извършват от жени) – репродуктивен труд, грижовен и домашен труд, интелектуален труд, нематериален труд и т.н., както и работни места – трудът се извършва в домакинства, общности, кооперативи, асоциации, дребномащабни натурални стопанства. Много от тези видове труд са от съществено значение и не се нуждаят от, нито го предполагат, натрупване, комодификация, безкрайно потребление и производство.

Намаляване на работното време и споделяне на работата: трябва да поставим под въпрос централното място на наемния труд в нашите общества. Намаленото работно време (в рамките на по-широк пакет от реформи и осигуряване на адекватни и достатъчни заплати) може да позволи запазването или увеличаването на броя на работните места в икономика, която не расте. Повишаването на производителността може да бъде пренасочено към време за отдих, **демокрация**, грижи и други домашни дейности и дейности в общността, вместо за натрупване на печалба и може да намали отпечатъка ни върху околната среда.

Приятелите на Земята Ирландия са част от кампанията за четиридневна работна седмица¹. Партнирайки си с профсъюзите, организациите за правата на жените и гражданското общество, академичните среди и други, те се застъпват за преминаване към четиридневната работна седмица в стандартен работен режим в цялата икономика, без загуба на заплащане.

1 <https://fourdayweek.ie/about/>

Гъвкаво работно време: по-гъвкави условия – когато работодателят и работникът могат да се споразумеят за случаите, в които работникът може самостоятелно да планира и определя мястото и/или работното време/обем. Това може да помогне на хората да постигнат по-здравословен баланс между професионалния и личния живот. В идеалния случай условията трябва да бъдат договаряни със социалните партньори (синдикатите), да бъдат законово регламентирани и да имат силен контрол и рамка за изпълнение.

Премахване на връзката между икономическия растеж, заетостта и социалната закрила: необходими са ни начини за намаляване на натиска за постоянен икономически растеж, което може да означава намаляване на значението на наемния труд в осигуряването на социално благосъстояние и гарантиране на доходите. Две подходящи и обещаващи предложения, ако бъдат разработени и приложени по разумен начин, са:

- **универсален базов доход (УБД):** редовно прехвърляне на парична сума на всички лица, през целия им живот и без никакви условия или изисквания. Най-регресивните предложения виждат в УБД начин за премахване на обществените услуги и мрежите за социална сигурност и биха се вписвали идеално в капитализма и икономиката на растежа. Но преди всичко си заслужава да се разгледат прогресивните предложения: насочени са както към индивидуална, така и към колективна еманципация и самоуправление и ще допълнят укрепването на съществуващите права и социална сигурност.
- **гарантиране на заетостта:** правителствата поемат ролята на "работодател от последна инстанция", като предоставят необходимите средства за предлагане на единно заплащане и пакет от обезщетения на всеки, който желае и може да работи. Това би могло да освободи работниците от "надпреварата към дъното" в частния сектор и да предложи смислени и добре платени работни места за екологично устойчиви цели.

Общество, еманципирано от наемния труд

Достоен труд: който зачита основните права на човешката личност, както и правата на работниците по отношение на условията на труд, безопасността и възнаграждението. Достойният труд осигурява доход, който позволява на работниците да издържат себе си и своите семейства. Профсъюзите играят жизненоважна роля за осигуряването на достоен труд за всички.

Свободно избрана работа: хората трябва да могат да се посветят на задачи, които наистина харесват, искат да извършват и намират смисъл в тях, във възможно най-голяма степен, а не да работят само защото трябва да получават заплатата.

Ревалоризация на основните работници: работници, чиито професии са обществено полезни, но често подценявани или дори омаловажавани (сметосъбирачи, медицински сестри, чистачи), трябва да получават значително по-високо заплащане. Освен доходи, необходима е и културна трансформация, за да се промени начинът, по който се гледа на тези задачи: тези професии са основите, без които икономиката и обществото не биха могли да функционират.

Равнопоставеност и права: на работното място не трябва да има дискриминация от какъвто и да е вид.

Горна граница на заплатата: може да бъде под формата на абсолютна максимална заплата или на максимално съотношение между най-ниския и най-високия доход. Фиксираният праг е в по-голяма степен ориентиран към равенството, отколкото съотношението. Някои кооперативи и организации дори предпочитат да определят еднаква заплата на всички служители, независимо от тяхната позицията или мястото в йерархията, ако има такива.

Идея 5: Ролята на бизнеса

В нашата нова икономика се нуждаем от коренно различни бизнеси и компании, както по отношение на целта, така и на организацията – предприятия, които са по-малки по размер и мощ, които се управляват колективно, които имат екологично и/или социално призвание, а не за извличане на печалба.

“Обществено бъдеще”: Отвъд транснационалните корпорации – по-малки предприятия: Транснационалните корпорации (ТНК) са отговорни за значителни социални и екологични въздействия, имат непропорционално и нелегитимно влияние върху формирането на политики и заемат доминираща позиция на пазарите, като пречат на други предприятия да се развиват. В крайна сметка властта на ТНК трябва да бъде премахната и мнозинството от тях да бъдат разглобени на по-малки, независими и локализирани предприятия.

Предприятия с призвание: работата трябва да бъде ориентирана към производството и предоставянето на продукти и услуги,

които да задоволяват основните нужди на хората и обществото в рамките на ресурсните ограничения на планетата. Това означава, че замърсяващите и излишните дейности трябва да бъдат преустановени (индустрията за изкопаеми горива, маркетинга, големите земеделски предприятия и т.н.). Крайно време е безкрайното производство и натрупването на печалба да престанат да бъдат самоцел. Високата възвръщаемост на инвестициите и дивидентите за акционерите обикновено са резултат от намаляване на благосъстоянието на работниците и общностите и от изчерпването на ресурсите или влошаването на околната среда. Предприятията трябва да се стремят преди всичко да имат социална цел, като същевременно собствениците и работниците да получават достойни доходи. Пример за това са социалните предприятия.

Строги правила за всяко предприятие или компания: общото правило е производството и потреблението да се извършват по начин, който причинява най-малко вреди, и това да се регулира строго чрез политически и правни рамки за предприятията, гарантиращи зачитането на правата на човека и на работниците и интернализиращи всички социални и екологични разходи. Новите закони трябва да включват гражданска, административна и наказателна отговорност и да позволяват на жертвите да се обръщат към съда в страната на произход на предприятието в случай на нарушения на екологичните и човешките права.

Идея 6: Търговия, солидарност и международни отношения

В една нова икономика Европа трябва да се превърне в истински справедлив световен икономически играч – да прекрати нелоялните си търговски отношения и да премине към по-малка и по-локализирана търговия, както и да анулира финансовия дълг на страните от глобалния Юг.

Промяна на системата в Европа за постигане на истинска международна солидарност: Европейските икономики бяха изградени до голяма степен чрез колонизирането на глобалния Юг, извличайки и изчерпвайки ресурсите и присвоявайки човешките тела и труд. Тази ситуация съществува и се поддържа и днес чрез неоколониализма. Смаляване на икономиките на богатите държави, включително и на повечето европейски държави, и преразглеждане на икономическите, търговските и финансовите правила са основните необходими промени за възникването на по-справедливи международни отношения.

Справедлива, устойчива и демократична търговия: търговските и инвестиционните споразумения на ЕС трябва да допринасят за икономическа програма, която е справедлива, устойчива и демократична. Постигането ѝ изисква радикално скъсване с основите на настоящата търговска политика. Търговията и инвестициите не трябва да служат предимно на капиталистическите интереси, а трябва да бъдат средство за обслужване на обществен интерес. Международните търговски споразумения не трябва да се фокусират върху максимизиране и либерализиране на търговията и инвестициите чрез намаляване на транзакционните разходи за корпоративната индустрия, а да се съсредоточат върху това търговията и инвестициите да допринасят за здравословна околната среда, достоен труд, устойчива и справедлива икономика, както и продоволствена и енергийна сигурност в рамките на Европа и извън нея.

Търговия в човешки мащаб – местна икономика, пригодена да задоволява основните нужди на всички: най-големите европейски икономики създават несправедливи търговски правила, които регулират отношенията с глобалния Юг и най-бедните европейски страни, като голяма част от властта се държи от големите корпорации от глобалния Север, които помагат за пренасочването на ресурсите. Трябва да преобърнем неморалната логика на настоящите икономически и търговски режими, които възпрепятстват движението на хора, идеи и знания, като същевременно насърчават неограниченото движение на стоки и финанси. Локализацията е последователна и разумна реорганизация на икономическите дейности и търговията, така че всеки вид икономическа дейност да се извършва на най-подходящото ниво. Глобализираните търговски потоци трябва да бъдат драстично намалени. Това в никакъв случай не означава край на търговията: обемът на международната търговия трябва да се свие, но националните, регионалните и местните търговски връзки ще процъфтяват, бъдейки съобразени с потребностите на общността, с ресурсните ограничения на планетата и насочени към социална справедливост. Териториите трябва да се де-специализират и да диверсифицират икономиките си, за да не разчитат на ограничен брой стоки или услуги за износ.

Анулиране на дългове и безусловни и безлихвени заеми: финансовият дълг е друг инструмент на икономическо господство. Например условните кредити, използвани за налагане на икономически корекции на държава-длъжник, която е принудена да прилага дерегулация, остеритет и приватизация в замяна на кредити, вкарва най-бедните страни в спиралата на бедността и неравенството. Дългът на страните от глобалния Юг трябва да бъде опростен. Трябва да се създадат нови, алтернативни вътрешни институции, които да предоставят заеми без лихва, в местни валути (а не в неподходящи твърди валути) и без други условия, освен зачитането на социалното благосъстояние и екологичните ограничения. В дългосрочен план всички държави трябва да имат стабилни, самоподдържащи се бюджети, така че да не се нуждаят от финансиране или спасяване отвън.

Идея 7: Ценности, които искаме в една нова икономика и общество

Нашата визия е за процъфтяваща икономика, която въплъщава и прилага основните ценности на достатъчност, грижа и съпричастност, равенство и приобщаване и автономност.

Това са ценностите, които според нас са основополагащи за икономиката, която искаме, където хората процъфтяват в рамките на планетата. Всяка ценност е взаимозависима – трябва да ги приемем и живеем заедно:

- **Достатъчност** – задоволяване на човешките потребности в рамките на поколенията и между тях, така че всеки днес и утре да има достатъчно и никой да няма прекалено много по отношение на справедливия дял и предвид ресурсните ограничения на планетата.
- **Грижа и съпричастност** – хората в същността си не са експлоататори и не са склонни към насилие, а са съпричастни към проблемите, страховете и опасенията

на другите хора, на нечовешките същества и на планетата. И все пак тези ценности са потиснати в богатите общества, включително в по-голямата част от Европа, където доминиращата икономическа система и културата насърчават индивидуализма. Колективният социален прогрес зависи от засилването на грижата и емпатията между хората, както и към бъдещите поколения, другите животински видове и Земята.

- **Равенство и приобщаване** – разнообразието трябва да бъде нормализирано. Всички ние сме хора и заслужаваме да бъдем третирани еднакво, да имаме еднакви права и възможности, независимо от нашия пол, произход, религия или други характеристики. Трябва да направим видими всички скрити неравенства във властта и да бъдем честни по отношение на специфичните нужди и преживявания на определени групи.
- **Автономност** – когато индивидът или обществото могат да вземат решения критично и съзнателно, без доминиращо влияние отвън (да не се бърка с индивидуализъм). Свободата е, когато автономията е приложена на практика. Растежът и капитализмът постоянно действат срещу индивидуалната и колективна автономия, подкопавайки средства за препитание на хората и общностите, както и демократичните дебати, и поставяйки "естествени икономически закони", които не подлежат на обсъждане, и т.н. Обществата ще бъдат автономни, когато правилата, върху които се градят, се определят чрез демократични обсъждания между автономни индивиди.

Членове на Приатели на Земята Европа

Austria – **GLOBAL 2000**

Belgium (Wallonia & Brussels) – **Les Amis de la Terre**

Belgium (Flanders & Brussels) – **Climaxi**

Bosnia & Herzegovina – **Centar za životnu sredinu**

Bulgaria – **Za Zemjata**

Croatia – **Zelena Akcija**

Cyprus – **Friends of the Earth**

Czech Republic – **Hnutí Duha**

Denmark – **NOAH**

England, Wales & Northern Ireland – **Friends of the Earth**

Estonia – **Eesti Roheline Liikumine**

Finland – **Maan Ystävät Ry**

France – **Les Amis de la Terre**

Georgia – **Sakartvelos Mtsvaneta Modzraoba**

Germany – **Bund für Umwelt und Naturschutz
Deutschland (BUND)**

Hungary – **Magyar Természetvédők Szövetsége**

Ireland – **Friends of the Earth**

Latvia – **Latvijas Zemes Draugi**

Lithuania – **Lietuvos Zaliuju Judėjimas**

Luxembourg – **Mouvement Ecologique**

Macedonia – **Dvizhenje na Ekologistite na Makedonija**

Malta – **Friends of the Earth Malta**

The Netherlands – **Milieudefensie**

Norway/Norges – **Naturvernforbund**

Poland – **Polski Klub Ekologiczny**

Russia – **Russian Social Ecological Union**

Scotland – **Friends of the Earth Scotland**

Slovakia – **Priatel'ia Zeme**

Slovenia – **Focus Association for Sustainable
Development**

Spain – **Amigos de la Tierra**

Sweden – **Jordens Vänner**

Switzerland – **Pro Natura**

“Приатели на Земята Европа” провежда кампании за защита на околната среда, обединява повече от 30 национални организации с хиляди местни групи и е част от най-голямата в света мрежа Friends of the Earth International.

За повече информация относно работата на Приатели на Земята Европа в областта на новата икономика се свържете с Мейв Болгер: meadhbh.bolger@foeeurope.org

Приатели на Земята Европа с благодарност признава финансовата помощ на Европейската комисия (програма LIFE) и Фондация "Шарл Леополд Майер" за Майоел Майоел за напредъка на човечеството (FPPh). Подробна информация за Приатели на Земята Европа можете да намерите на следния адрес:

<http://www.friendsoftheearth.eu/our-funding>

Съдържанието на този документ е отговорност единствено на Приатели на Земята Европа и не може да се счита, че отразява позицията на горепосочените финансиращи организации. Финансиращите организации не носят отговорност за използването на информацията която се съдържа в този документ.

Снимки: Але слуша и рисува.

Адаптацията на този документ на български език е осъществена със съфинансиране от Европейския съюз. Съдържанието на документа е отговорност единствено на екологично сдружение „За Земята“ и не отразява непременно възгледите на Европейския съюз.